

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2012

**Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála**

Eolaíocht Talmhaíochta

Gnáthleibhéal

ROINN A HAON

Ceist a hAon. (5 x 4m)

- (a) Baictéir/ risibiam **Ceann ar bith 4m**
- (b) Lobhadh ábhair orgánaigh (Á.O)/ athchúrsáil cothaitheach nó cothaitheach ainmnithe/
déanamh sadhlais/ déantúsaíocht bia nó sampla ainmnithe/ fosú nítrigine. **Ceann ar bith 4m**
- (c) Líníocht de lúb ionaclaithe [*glac le líníocht de theanchair nó de “pionsúirín” má tá sé ainmnithe.*]
Ainm: Lúb ionaclaithe [*glac le teanchair nó le “pionsúirín”*]
4m
4m
- (d) Fosú nítrigine/ saibhir i bpróitéin/ saibhir i mianraí/ feabhsaíonn seamair táirgiúlacht na talún féaraigh/
srianadh salachair/ níos lú leasachán N ag teastáil/ coiglíonn sí airgead/blasta/ indéileáite
Ceann ar bith 4m

Ceist a Dó.

	Ainmhí 1	Ainmhí 2
(a) Ainm an ainmhí.	Cóta leathair/galán snáthaid an phúca. 1m	Péist talún/ Cuiteog. 1m
(b) An fileam lena mbaineann an t-ainmhí.	Arthropoda. 4m	Annelida. 4m
(c) Tréith amháin ag ball den fhíleam.	Géaga altacha/ corp roinnte ina dhá chuid nó ina thrí chuid. 4m	Corp deighilte/ corp sorcóireach/céalómach/déghnéasach/cruinn (i dtrasghearradh). 4m
(d) Tábhacht sa talmhaíocht.	Díobhálach do bharrá/ itheann sé fréamhacha nó gas 1m	Feabhsaíonn sé draenáil/ feabhsaíonn sé aerú/ feabhsaíonn sé struchtúr na hithreach/ meascann sé sraitheanna na hithreach/ cruthaíonn sé húmas/ feabhsaíonn sé torthúlacht na hithreach nó soláthraíonn sé cothaitheach/briseann sé Á.O (ábhar orgánach) anuas. 1m

Ceist a Trí. (8 x 1m) + (2 x 6m)

- (a) B
- (b) F
- (c) F
- (d) B
- (e) B
- (f) B
- (g) F
- (h) B
- (i) F
- (j) F

Ceist a Ceathair. (5 x 4m)

(a) Chun ithir a bhalcadh/ síol a chlúdach/ péacadh a fheabhsú/ éan a chosc ón síol a ithe/ clocha a adhlacadh/ tugann sé taise aníos/ feabhsaíonn sé teagmháil idir an síol agus an ithir/ cothromaíonn sé ithir
Ceann ar bith 4m

(b) Coisceann sé pórú nach dteastaíonn/ níos sábháilte/ ní bhíonn siad chomh hionsaitheach céanna/ níos éasca a bhainistiú.
Ceann ar bith 4m

(c) Níos éasca a bhainistiú/ beathú níos éasca/ coisceann sé póitseáil/ beidh níos mó féir san earrach ina dhiaidh/ rátaí stocála níos airde/ comhlíonadh timpeallachta/ laghdaíonn sé bás nó díobháil/ éifeachtúlacht comhshóite bia (ECB) níos fearr/níos teo.
Ceann ar bith 4m

(d) Coisceann sé cruimheanna nó carrchuileanna/ méadaíonn sé soghluaisteacht na gcaorach/ éascaíonn sé cúpláil/ coinníonn sé caoirigh níos fuaire/ díol olla/(bearradh sa gheimhreadh) tugann sé níos mó spáis do chaoirigh fheirthe.
Ceann ar bith 4m

(e) Laghdaíonn sé comórtas/ méadaíonn sé spás/ baintear na crainn is boichte/ feabhsaíonn sé na crainn atá fágtha/ úsáidtear crainn thanaithe chun táirgí (úsáideacha) a dhéanamh/bealach le fáil a bheith agat ar na crainn eile sa choill/ foinse ioncaim.
Ceann ar bith 4m

Ceist a Cúig. [2(3m) + 2(4m) + 6m]

Cuid den chorp	Suíomh
Aitriam	Croí
(a) Traicé	Os cionn na scamhóg/ sa mhúineál/ sa scornach.
(b) Húiméireas	Géag láimhe (uachtarach)/ os cionn uillinne/ géag thosaigh (an chuid uachtarach di)
(c) Úiréadar	Idir duán agus an lamhnán/ in aice le duán
(d) Dúidéanam	Lasmuigh den bholg/ in aice leis an mbolg/ (an chéad chuid den) stéig bheag
(e) Ceirbrín	Inchinn/ ceann/blaosc

Ceist a Sé. [2(3m) + 2(4m) + 6m]

Struchtúr an phlanda	Cur síos
Fléam	Iompraíonn táirgí na fótaisintéise.
(a) Staimíní	Codanna fireannacha de bhláthanna.
(b) Xiléim	Iompraíonn uisce ó na fréamhacha.
(c) Stómaí	Ceadaíonn malartú gás i nduille.
(d) Fréamhribí	Ionsúnn uisce ón ithir.
(e) Cairpéil	Codanna bainneannacha de bhláthanna.

Ceist a Seacht. [6m + 2 (4m) + 2 (3m)]

- (a) (i) 25 - 30° C
(ii) 22 - 26° C
(iii) 20 - 22° C

(b) Coisceann sé damáiste do shiní na cránach/coisceann siad iad ó phlaic a bhaint as bainbh eile
Ceann ar bith

(c) 80-95 kg

ROINN A DÓ

Ceist a hOcht.

(a) (i) Suffolk/ Texel/ Caora na Gaillimhe/ (Caora Chill Mhantáin) Cheviot/ Caora bhrocach/ Leicester Teorann/ Beltex
Trí cinn ar bith [5m + 2(2m)]
(ii) Carrchuileanna nó cruimheanna nó myiasis/ fineoga claimhe/ péisteanna goile/ péisteanna scamhóige/ leith uisce.
Dhá cheann ar bith (4m + 2m)

(b) (i) Maoirseacht níos éasca nó bainistíocht níos éasca/ coisceann sé póitseáil/ dídean/ beathú níos éasca/ níos lú creachóireachta/ innilt níos luaithe/ ráta níos ísle mortláíochta uain/ níos mó féir san earrach.
Trí cinn ar bith [5m + 2(2m)]

(ii) Caoirigh ar fhéarach lom/bogtar iad chuig féarach maith (mí amháin) roimh chúpláil/bheathú réamhreithíochta/ is féidir caoirigh a spúinseáil/PMSG/baintear spúinse/tugtar reithí isteach/1 reithe do 40-45 caora nó cóimheas iomcuí eile/ úim radaíl ar reithe (reithí)/ athraíonn an dath atá orthu gach 14 lá/ coinnítear caoirigh ar fhéarach maith le linn cúplála/ maireann an séasúr cúplála sé seachtaine
Ceithre cinn ar bith [7m + 3(3m)]

(c) (i) Gruth buí/ bainne caorach/ féar tirim/ sadhlas/ féar/ beathú mine (beathú bacphoill).
Trí cinn ar bith [2(7m) + 2m]

(ii) 40-50 kg **(4m)**

Ceist a Naoi.

(a) (i) Kerrs Pink/ Rooster/ Home Guard/ Golden Wonder/ British Queen

Dhá cheann ar bith (2 x 4m)

(ii) (1) Treabhadh/rótachartadh nó brácáil/iomróir/baint chloiche. **Ceann ar bith (4m)**

(2) Dúchan phrátaí (Fuingicíd) spraeáil/ uainíocht/ síol deimhnithe/ eachain plandaí dríodair

Galar dubh Síol deimhnithe/ draenáil mhaith

Galar carrach Aoladh a sheachaint/ síol deimhnithe/ uainíocht

Rolladh duille Aificíd/síol deimhnithe

Duillmhósáic Aificíd/síol deimhnithe

Ainm an ghalair **(4m)**

Beart srianta **(4m)**

[*Ní mór don bheart srianta a bheith ag teacht leis an ngalar atá ainmnithe*]

(3) Spraeáil/ grafadh/ taoscadh/ uainíocht/ baint lustain de láimh/ glanadh le grafóg

Ceann ar bith (4m)

(4) Gais a spraeáil/ bainteoir ardaithe/ buainteoir iomlán/

déantar fómhar i Meán Fómhair – Samh. i gcomhair príomhbharra

Ceann ar bith (4m)

[*Glac le Bealtaine-Meitheamh nó le Meitheamh-Lúnasa mar am fómhair i gcomhair na gcéad phrátaí luatha nó na dara bprátaí luatha faoi seach*]

(b) (i) Baol laghdaithe go mbeidh sioc sa deisceart agus san oirthear/ fás níos luaithe san earrach/ ithreacha éadroma/ draenáil shaor/ ithreacha gainmheacha/ aghaidh ar an deisceart

Dhá cheann ar bith (6m + 2m)

(ii) Coisceann sí lotnaidí/ coisceann sí galair/ feabhsaíonn sí struchtúr na hithreach/ coisceann sí ídiú cothaitheach/ seachnaíonn sé plandaí dríodair/ srianadh salachair/ coisceann sé talamh chrua

Dhá cheann ar bith (6m + 2m)

(c) Déan an mhias a mheá/ déan an mhias agus na prátaí a mheá/ meáchan na bprátaí/ oigheann/ déan iad a thriomú chuig meáchan seasmhach/ déan iad a athmheá/ cailliúint i meáchan/ déan an céatadán uisce a ríomh/ déan an céatadán ábhair thirim a ríomh

Ceithre cinn ar bith [7m + 3 (3m)]

Ceist a Deich.

(a) (i) Holstein/ Freaslannach/ Geirseog/ Ayrshire/ Gearr-adharcach.
Dhá cheann ar bith (2 x 3m)

(ii) Hereford/ Aberdeen Angus/ Charolais/ Simmental/ Limousin.
Dhá cheann ar bith (2 x 3m)

- (b) (1) A 21 lá
(2) B 282 lá
(3) C 4 lá
(4) D 305 lá
(5) E 37 lá
(6) F 60 lá

[2(6m) + 2(4m) + 2(2m)]

(c) Tógáil gamhna: Múcas a bhaint/ iaidín ar imleacán/ gruth buí/ cóiríocht mhaith nó dhá shampla ainmnithe/ coinníollacha sláinteacha/ bainne (gan bharradh)/ bainne púdrach/ min/ féar tirim/ sadhlas/ cosc galar/ scoitheadh ag 8 seachtaine/ “ligeam amach” chun féir ag 12 sheachtain/ córas ceannaire/ leantóra/ srianadh seadán.

NÓ

Tógáil bodóg athsholáthair: [*Glac le pointí ar bith ó thógáil gamhna thuas*]/ roghnaigh gamhain a bhfuil dea-shaintréithe déiríochta aige/ ba chóir don ghamhain 200 kg a bhaint amach agus é faoi dhíon/ sadhlas/ min/ 300 kg ag 15 mhí/ cúpláilte/ tarbh breithe réidhe/ 450 kg agus é faoi dhíon sa dara geimhreadh/ 500-525 kg ag breith

Ceithre cinn ar bith [7m + 3(3m)]

(d) Cóiríocht ghlan/ bleánlann ghlan/ nigh siní agus úthanna/ seiceáil i gcomhair maistítis/ srianadh cuileanna/ tumadh siní/ athraigh scagairí/ nigh ollumair/ fuarú

Dhá cheann ar bith (2 x 4m)

Ceist a hAon Déag.

(a) PRG/ IRG/ Garbhfhear/ Feisciú móinéir/ Tiomóid/ Fiteog léana.

Dhá cheann ar bith (2 x 3m)

(b) (i) Athghasadh: Fás an taobh-bhuinneáin (ó bhonn an phríomhghais)

(6m)

(ii) Spreagtha ag: Damáiste don phríomhghas/ dlúthinnilt/ caoirigh nó laonna/ barr-bhearradh/ rolladh/ leasachán (fosfair)

Dhá cheann ar bith (2 x 4m)

(c) Léaráidí

(2m + 2m)

Innilt banraí: Talamh roinnte/ (21) banrach cóimhéide/ bóthar buan/ fálú buan/ uisce i ngach ceann/ banrach amháin in aghaidh an lae/ leasachán N tar éis innilte/ téann ainmhithe ar ais chuig an gcéad bhanrach tar éis 22 lá/ éifeachtach/ costasach

Dhá cheann ar bith (2 x 5m)

Stocáil socraithe: Rochtain ar an talamh ar fad/ gan rannta/ gan bhóthar/ níl sí éifeachtúlach/ féarach sceadach/ níos saoire.

Dhá cheann ar bith (2 x 5m)

[*Is féidir marcanna iomlána a bronnadh ar gach pointe atá lipéadaithe i gach léaráid atá tarraingthe*]

(d) (i) Féar tirim: Díhiodráitiú nó triomú nó baint uisce
Sadhlas: Coipeadh (rialaithe)/ picil

Ceann ar bith

Ceann ar bith

(ii) Féar thirim: Níl sé chomh hindíleáite/ níos mó snáithín/ cosach
Sadhlas: Níos indíleáite/ níos lú snáithín/ duilleach

Ceann ar bith

Ceann ar bith

[7m + 3(3m)]

Ceist a Dó Dhéag. (30m, 30m)

(a) (i) Dea-aeráilte/ saor ó shéideáin/ uisce glan/ dóthain spás beathaithe/ lataí/ ceapach thuí/
dóthain spás urláir/ acmhainn choinneála sciodair/ acmhainn leordhóthanach (chiúbach) aeir
Trí cinn ar bith (6m + 4m + 2m)

(ii) Meáchan ag an gcéad gheimhreadh 200-220 kg
Meáchan ag marú 600-700 kg **(6m + 2m)**

(ii) Cruth: Dáileadh matáin/ ar dhroim agus ar cheathrúna deiridh/ grádaithe ag EUROP/
cruth an ainmhí (thart ar na cnámha) **Dhá cheann ar bith (4m + 1m)**

Raimhre: An méid saille ar chonablach/ i gliabhrach/ grádaithe idir 1-5
Dhá cheann ar bith (4m + 1m)

(b) (i) Uigeacht Ithreach: Méid nó céatadán de ghaineamh, de shiolta agus de chré in ithir. **(3m)**

Struchtúr ithreach: teacht le chéile na gcáithníní ithreach chun comhbhailithe nó grabhróga a
chruthú. **(3m)**

(ii) Ithir ghainmheach: Dea-dhraenáil/ aerú/ éadrom/ torthúlacht bhunúsach íseal/ te/ luath/
tugtha do thriomach/ tugtha do láisteadh
Dhá cheann ar bith (2 x 2m)

Dúrabhán: Dea-dhraenáil/ dea-aerú/ torthúil/ éadrom/ te/ coinníonn sí uisce/
ní bhíonn sí báite/ éasca le saothrú. **Dhá cheann ar bith (2 x 2m)**

Ithir chréúil: Droch-dhraenáil/ droch-aerú/ trom/ plaisteach/ fuar/ báite/ mall
dea-thorthúlacht bhunúsach/ deacair le saothrú/ coinníonn sí uisce.
Dhá cheann ar bith (2 x 2m)

(iii) An modh criathraithe: Triomaigh an sampla in oigheann/ brúigh an sampla/ meáigh an
sampla/ cuir é i griathair/ clúdaigh/ croith/ meáigh ábhair gach criathar/ ríomh/ triantán ithreach

NÓ

An modh dríodraithe: Cuir an sampla le huisce/ suaith/ cuir cumasc le sorcóir grádaithe/ stopallán/
croith/ fág thar oíche/ déan nóta de na sraitheanna/ taifead na méideanna/ ríomh/ triantán ithreach

NÓ

An modh mothaithe: Láimhseáil ithir thirim/ sonraigh an bhfuil sé greanach nó neamhghreanach/
taisigh an ithir/ déan nóta den chomhtháiteacht/ plaisteach/ greanacht/ fuin í ina bál/ an féidir í a
rolladh ina snáitheanna?/ an féidir í a lúbadh ina snáitheanna?

Trí cinn ar bith (6m + 4m + 2m)

- (c) (i) Ainmí a bhfuil 4 urrann ina bholg/ ainmí a chognaíonn an chíor. **Ceann ar bith (6m)**
- (ii) A – Cogansach nó Méadail Mhór (goile)
 B – Líontán nó criathar meala (goile)
 C – Abomasam nó fíorghoile **(6m + 4m + 4m)**
- (iii) Dianscaoileadh ceallalóis/ díleá ábhair phlanda/ sintéis phróitéine. **Ceann ar bith (6m)**
- (iv) C/ abomasam/ fíorghoile. **Ceann ar bith (4m)**
- (d) (i) Coisceann sé brú/ diúl lao éasca/ rochtain ar limistéar bacphoill. **Ceann ar bith (6m)**
- (ii) Fáil ag gamhna ar mhín amháin/ rátaí méadaithe fáis/ scoitheadh níos luaithe/ an féar is fearr/ srianadh seadán/ forbairt níos tapa na cogansaí/ éiríonn siad cleachta le bia soladach **Ceann ar bith (6m)**
- (iii) Tarraingteach/bithéagsúlacht/soláthraíonn buaircínigh foscadh sa gheimhreadh. **Ceann ar bith (6m)**
- (iv) Coincleach phúdrach/ fungas/ galar/ easnamh cothaitheach/ loscadh leasacháin/ damáiste spraeála. **Ceann ar bith (6m)**
- (v) Seilide láibe/ óstach tánaisteach/ cónaíonn siad i limistéar fliuch **Ceann ar bith (6m)**

Ceist a Trí Déag.

- (a) (i) Dhá shraith de chrómasóm/ dhá chóip de gach crómasóm. **Ceann ar bith**
- (ii) Dhá ailléil atá comhcheannasach/ comhcheannas/ tá feinitíopa ina chumasc díobh nó aon sampla mionsonraithe. **Ceann ar bith**
- (iii) Tástáil a dhéanamh ar shliocht tairbh agus é a chur i gcomparáid le sliocht tairbh eile (faoin mbeathú céanna agus faoi na coinníollacha cóiríochta céanna) **(8m + 6m + 2m)**
- (b) Gaiméití (C) x (c) **(2 x 4m)**
- Géinitíopa F1 (Cc) **(4m)**
- Feinitíopa F1 cruinn **(4m)**
- (c) Géinitíopa na dtuismitheoirí (cc) x (Cc) **(2 x 2m)**
- Gaiméití (c) x (C) (c) **(3 x 2m)**
- Géinitíopa F2 (Cc) (cc) **(2 x 1m)**
- Feinitíopaí F2 cruinn rocach **(2 x 1m)**
- (d) Éasca iad a choinneáil/ líon mór sleachta/ glúin nua tar éis dhá sheachtain/ 4 phéire de chrómasóim/ sócháin doiciméadaithe go maith/ crómasóim ollmhóra acu (ag larbhaí)/ éasca crómasóim a aithint. **Trí cinn ar bith (8m + 4m + 2m)**

